

Danske krige bliver alligevel undersøgt - uden om Folketinget

En kreds af borgere vil nu genoptage og færdiggøre de undersøgelser, som Irak- og Afghanistan kommissionen, som Venstre-regeringen nedlagde, skulle have foretaget. Mange har beklaget, at dansk krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan ikke ville blive undersøgt, og det er ikke kun politikere og borgere, men også fagfolk som jurister og de militære fagforeninger - samt general Knud Bartels.

"Da Danmark tilbage i 2003 besluttede at gå i krig i Irak, var det ansvarsløst. Når man nu i 2015 nægter at undersøge ansvarsløsheden, er det igen ansvarsløst." - siger skuespiller Flemming Jensen, der støtter genstarten.

Senest har FN's Komité Mod Tortur anbefalet, at et uafhængigt organ skal udføre en offentlig undersøgelse af de danske fangeudleveringer. Det er regeringen ikke indstillet på, så eneste mulighed er at borgerne gør det selv - og det er en række folk så godt i gang med.

Det er hensigten at få startet et bredt folkeligt initiativ i form af et tribunal, der kan fortsætte fra hvor den officielle kommission blev forhindret i at gøre sit arbejde. Det er ikke tænkt som en krigsforbryderdomstol med dømmende funktioner, men sigter mod at få opklaret den tvivl og usikkerhed, der er om krigen. Tribunalet skal arbejde partipolitisk neutralt, uvildigt, evidensbaseret og sagligt.

Den nedlagte kommission skulle undersøge dansk krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan, baggrunden for den danske beslutning om at deltage, hvad danske myndigheder har foretaget sig i forbindelse med tilbageholdelsen af personer - og vurdere om der er grundlag for, at nogen drages til ansvar. Tribunalet vil arbejde i forlængelse af dette og spørger:

- Har den danske regering indledt en ulovlig angrebskrig i forhold til international og national lovgivning?
- Har den danske regering overtrådt krigens love i Irak og Afghanistan?
- Er der ministre, embedsfolk, officerer, soldater eller andre, der kan stilles til ansvar?

"Dette initiativ er yderst tiltrængt. Alle hidtidige forsøg på at få klarlagt omstændighederne omkring denne danske krigsdeltagelse er mislykkedes: Retssagen mod statsministeren blev i 2010 afvist af Højesteret og undersøgelseskommissionen stoppet her i efteråret af regeringen. Et tribunal bestående af uafhængige personer med relevant faglig tyngde og stor personlig integritet vil kunne rette op på denne fatale mangel på gennemsigtighed og viden i det danske demokrati." - siger advokat Bjørn Elmquist.

I første omgang dannes en forening, der skal forberede og understøtte det uafhængige tribunal til undersøgelse af krigen. Foreningen holder stiftende generalforsamling den 30. januar kl. 13.00 på Københavns Rådhus. Tribunalet forventes at kunne gå i gang med sit arbejde i løbet af 2016.

"De krige Danmark har deltaget i har haft alvorlige konsekvenser, både i de krigsramte lande, for trusselsniveauet i Danmark og for de udsendte og deres pårørende. Det er nødvendigt at undersøge, hvad der skete, hvis vi skal lære af det." - siger Carsten Andersen fra initiativkredsen.

Bag initiativet står en række enkeltpersoner, der fra hver deres vinkel ønsker krigen og ansvaret for dansk deltagelse bedre belyst.

Kontakt og yderligere information:

Carsten Andersen	carsten@fred.dk	2238 5234
Hasse Schneidermann	hasse@fred.dk	2333 4460

Udtalelser om lukningen af den første Irak- og Afghanistankommission

FN's Komité Mod Tortur:

"The State party should ensure that investigations on the transfer of prisoners to the custody of other states' forces in its military operations abroad are undertaken to completion by an independent body, and made public"

http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CAT/Shared%20Documents/DNK/CAT_C_DNK_CO_6-7_22482_E.docx - december 2015

Hærens Konstabel- og Korporalforening, formand Flemming Vinther:

"Der er dukket så mange ting op, at man skylder soldaterne at få det undersøgt."

<http://politiken.dk/indland/politik/ECE2952728/dansk-general-krigene-i-irak-og-afghanistan-boer-undersoeges/> - november 2015

General Knud Bartels, adjungeret professor på Forsvarsakademiet:

"Man har jo altså desværre – og dermed har jeg antydnet min holdning – besluttet at lukke kommissionen af den ene eller den anden årsag ... Hvis man kan gennemføre et kommissionsarbejde, der ikke skal bruges til mudderkastning, synes jeg, det er en fremragende ide at gøre det."

<http://politiken.dk/indland/politik/ECE2952728/dansk-general-krigene-i-irak-og-afghanistan-boer-undersoeges/> - november 2015

Skuespiller Flemming Jensen:

"Når Irak-kommissionen nu er nedlagt, er det rimeligt at spørge: Hvad er vi gået glip af? De eneste, der ved det med sikkerhed, er kommissionens medlemmer - og deres svar er éntydigt: Vi er gået glip af ret meget!!!"

<https://nejtakilnyekampfly.wordpress.com/2015/08/10/flemming-jensens-tale-ved-irak-demonstration-8-august/> - august 2015

Forfatter Stig Dalager:

"Den regering, der nu med afviklingen af Irak-kommissionen har mørkelagt den videre efterforskning og dermed har svigtet et liberalt og demokratisk grundprincip om åbenhed i regeringsforvaltningen, har ... skabt endnu flere spøgelse omkring denne ulyksalige krig."

<http://www.b.dk/kronikker/politikerne-unddrager-sig-ansvaret> - juli 2015

Centralforeningen for Stampersonel, formand Jesper K. Hansen:

"Når der er tvivl om legaliteten af den danske krigsførelse, falder det tilbage på soldaterne og det, de gør ude i verden. Det er vores holdning, at alle sten bør vendes, så vi kan få det frem i lyset, hvis der er noget, som ikke har været i orden."

<http://www.information.dk/538208> - juni 2015

Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, formand Niels Henrik Tønning:

"Det er problematisk, hvis ikke man får forholdt sig til, om det var det rigtige grundlag, vi gik i krig på. Forsvaret evaluerer den operative indsats, det samme gør NATO. Og det burde også ske på den politiske front."

<http://www.information.dk/538208> - juni 2015

Fra Vestre-regeringens grundlag:

"Regeringen finder, at grundlaget for den danske deltagelse i Irakkrigen og forhold omkring danske soldaters tilbageholdelse af personer under den danske krigsdeltagelse i henholdsvis Irak og Afghanistan allerede er tilstrækkeligt belyst"

<http://denoffentlige.dk/regeringsgrundlag-eu-udenrigspolitik-og-rigsfaellesskabet> - juni 2015

Forsvarsordfører Troels Lund Poulsen (V):

"Hvis man skal lave en undersøgelse af dansk krigsdeltagelse, som kan bruges til noget, og som ikke bare er en del af magtkampe og personangreb på Christiansborg, skal vi have et bredere kommissorium."

<http://jyllands-posten.dk/indland/ECE7193937/Venstre-vil+kulegrave+flere+krige/> - november 2014

Udenrigsordfører Lars Barfoed (K):

"Hellere bruge lidt flere ressourcer, så det giver mening end at fortsætte med en løsrevet undersøgelse, der ikke sætter dansk krigsdeltagelse ind i sammenhæng."

<http://jyllands-posten.dk/indland/ECE7193937/Venstre-vil+kulegrave+flere+krige/> - november 2014

**TRIBUNAL TIL UNDERSØGELSE AF
DANMARKS DELTAGELSE I
KRIGENE I IRAK OG AFGHANISTAN**

JANUAR 2016

PROJEKTBEKRIVELSE

Baggrund:

Irak/Afghanistan-kommissionen var nedsat af den tidligere regering for at undersøge grundlaget for den danske deltagelse i Irak-krigen og den danske politik i forhold til tilfangetagelser i både Irak og Afghanistan.

Regeringens begrundelse for nedlæggelsen af kommissionen var dels en kritik af den tidligere regering for at dels at være ude i et politiserende ærinde ved at gøre politik til jura og dels at kommissionen ikke ville frembringe ny viden, da de folkeretslige aspekter af beslutningsgrundlaget for Dansk krigsdeltagelse allerede har været belyst i den danske medieoffentlighed og i øvrigt var klart da folketingsbeslutningen blev taget.

Nedlæggelsen har imidlertid medført omfattende protester også fra mange andre end de sædvanlige kritikere af dansk krigspolitik. Det drejer sig, ud over medlemmer af kommissionen selv, om en lang række andre eksperter, professorer, jurister, soldaternes fagforeninger og pårørende, journalister, redaktører og politikere - også uden for den "røde blok".

Det synes os, i den forbindelse, som om, Danmarks ledende ministre jonglerede og stadig jonglerer med både optakt og efterspil på Irakkrigen. Med nedlæggelsen af kommissionen har man forhindret en reel efterforskning og dermed både svigtet et frihedsfremmende og demokratisk princip om gennemsigtighed i regeringsforvaltningen og skabt endnu flere tvivl og usikkerhed om beslutningsgrundlaget i befolkningen og blandt beslutningstagerne, helt ind i den nuværende regerings egne rækker. Spørgsmålet om ansvarsfordelingen mellem danske politikere og det danske forsvar er også underbelyst, hvis man skal dømme ud fra udtalelser af tidligere udsendte soldater, deres fagforeninger og nogle af forswarets talspersoner.

Der efterspørges fra flere sider en uafhængig tilbundsående og samlet undersøgelse af den danske deltagelse i krigen. Derfor mener vi, at et bredt folkeligt initiativ, der søger at samle op og fortsætte, hvor kommissionen blev forhindret i at gøre sit arbejde færdigt, vil have let ved at argumentere for sin relevans og sit grundlag.

Vi er overbevist om, at et bredt folkeligt initiativ er en nødvendig og fremadrettet mulighed oven på de mange protester. Et initiativ der sætter sig som mål, at undersøge 1) om Danmarks deltagelse i krigen i Irak var lovlig i national og international sammenhæng, 2) om der blev begået ulovligheder i henhold til internationale konventioner og "rules of engagement" i forhold til krigsfanger (og civile) og, i fald dette er tilfældet 3) om nogen kan drages til ansvar for ulovlighederne.

Selv om vi er bevidste om at initiativet ikke vil have nogen form for retslig kompetence, ønsker vi på baggrund af Nürnbergtribunalets principper, FN's charter & pagt, Genevekonventionen og Danmarks Riges grundlov at etablere et tribunal til uvildig, systematisk og grundig undersøgelse af baggrunden for Danmarks deltagelse i Irakkrigen og spørgsmålet om fangetilbageholdelser i Irak og Afghanistan. Selvom der kan rejses spørgsmål om grundlaget for Afghanistan-krigen i sammenhæng med terrorangrebet 11.9.2001 i USA, har vi valgt ikke at inddrage dette i undersøgelsen.

Tribunalet er ikke en krigsforbryderdomstol, hverken i dansk eller international kontekst. Det er heller ikke en *folkelig* krigsforbryderdomstol, og har ingen dømmende funktioner. Tribunalen arbejder udelukkende på at undersøge og redegøre for om brud på international og national lovgivning & konventioner har fundet sted. Det er efterfølgende op til andre aktører, på baggrund af dette, eventuelt at rejse sager ved nationale og internationale domstole. Et retsligt efterspil er således uden for tribunalens arbejdsområde.

Tribunalet skal arbejde partipolitisk neutralt, uvildigt, evidensbaseret og sagligt. Det skal basere sig både på hjemlige vidner og allerede offentliggjort materiale såvel som materiale, som ikke har været brugt og offentliggjort tidligere. I den forbindelse er det vigtigt at huske, at dele af det materiale tribunalet ønsker have frem i lyset, stadig er klassificeret. Derfor må der også søges til udlandet for at få materiale og vidner frem. Der er gennemført undersøgelser i andre lande, som man kan bringe ind, lige som man eventuelt vil kunne føre vidner fra både Irak og Afghanistan.

Tribunalets kommissorium:

Kommissionsundersøgelsen af den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan skulle undersøge baggrunden for den danske beslutning om at deltage i krigen i Irak, redegøre for hvad danske myndigheder har foretaget sig i forbindelse med tilbageholdelse af personer under krigen i Irak og Afghanistan og foretage en vurdering af om der er grundlag for at det offentlige søger nogen draget til ansvar. Tribunalet arbejder i forlængelse af dette og spørger:

1) Har den danske regering indledt en ulovlig angrebskrig i forhold til international og national lovgivning?

Tribunalet skal undersøge hvilke oplysninger der lå til grund for regeringens beslutning om at deltage i krigen. Gav regeringen folketinget de rigtige oplysninger om dette og var beslutningen i overensstemmelse FN konventioner og Grundloven. Hvis den forudgående analyse og grundlag viser sig mangelfuldt og FN's konventioner og Den danske Grundlov ikke er overholdt og regeringen gav urigtige oplysninger om dette til folketinget, så var dansk krigsdeltagelse i Irakkrigen en ulovlig angrebskrig.

2) Har den danske regering overtrådt krigens love i Irak og Afghanistan?

Tribunalet skal undersøge om danske soldater alene, eller sammen med andre landes soldater, har overtrådt folkeretslige forpligtelser, krigens love, i krigen i Irak og Afghanistan, eller overværet at andre udførte "umenneskelige handlinger" undervejs. Og om regeringen var vidende om dette og gav urigtige oplysninger til folketing og befolkning.

3) Er der ministre, embedsfolk, officerer, soldater eller andre, der kan stilles til ansvar?

Tribunalets undersøgelser *kan* frembringe belastende materiale, der peger på overtrædelse af national og international retsorden. Dette *kan* efterfølgende afprøves ved nationale og internationale domstole.

Tribunalets organisering:

Tribunalet finder sted over en periode på et år og i to faser med to adskilte samlinger med hver sit indhold hhv. undersøgelser og ansvarsplacering jf. ovenstående kommissorium.

1) **Tribunalets panel.** Er sammensat af ulige antal sagkyndige eksperter fra forskellige samfundsområder, ledet af en jurist, der tegner tribunalet udadtil. Panelets opgave er at foretage (af)høringer og udarbejde tribunalets afsluttende konklusioner. Panelet udfører opgaver pro bono, dvs. uden honorar.

2) **Tribunalets researchere** og sagsbehandlere, der på opdrag af panelet (og i forlængelse af tribunalets kommissorium) fremskaffer relevante vidner og materiale. Der kan være tale om journalister og specialestuderende, der arbejder på honorarbasis.

3) **Tribunalets vidner**, der præsenterer materiale og/eller giver – også fortrolige - vidnesbyrd til panelet.

4) **Tribunalets sekretariat**, med overblik over processen og med reference til tribunal panelets formand og kontakt til tribunalforeningens formand.

Tribunalforeningen

– forholdet mellem tribunal og forening.

Tribunalet er organiseret som en selvstændig organisation jf. ovenstående og for at tribunalets medlemmer kan koncentrere kræfter på undersøgelsesarbejdet jf. ovennævnte kommissorium, oprettes en tribunalforening med det formål, at forberede, facilitere og udbrede kendskabet til tribunalets arbejde.

Foreningen tilvejebringer de fornødne midler, er ansættende myndighed og for at sikre tribunalets autonomi og legitimitet er det vigtigt at der er vandtætte skotter mellem tribunalets undersøgelsesarbejde og foreningens understøttende funktioner.

Tribunalets mediarbejde:

Tribunalets arbejde skal have en bred mediemæssig bevågenhed i den periode det arbejder. Det er vigtigt at nå så bredt ud som overhovedet muligt både nationalt og internationalt.

Materiale, dokumentation og resultat af tribunalets to samlinger samt de afsluttende konklusioner offentliggøres i videst mulig omfang og bredest mulig.

Materialet *kan* eventuelt udgives i bogform som en hvidbog, gerne i samarbejde med et forlag eller opinionsdannende dagblad. Med et sådant samarbejde får tribunalet journalistisk ekspertise til rådighed, kan offentliggøre vidners materiale i artikelform og løbende dække tribunalets arbejde i forhold til offentligheden.

Det vil ligeledes være en mulighed at samarbejde med en landsdækkende TV og/eller radiostation, der kan etablere en udsendelsesrække, der ligeledes dækker tribunalets frembringelser. Samarbejde med dagblad, TV og radiostation, vil åbne mulighed for at de på egen hånd, kan gå bredere ud end tribunalets kommissorium og skaber debat om hele den danske krigspolitik og alternativerne til denne.

Initiativkredsen består pr. 1. januar 2016 af følgende personer:

Anders Kærgaard, Anette Stubkjær, Anisette Koppel, Bent Sørensen, Bjørn Elmquist, Carsten Andersen, Christian Harlang, Flemming Jensen, Gerd Berlev, Hans Kjellund, Hasse Schneidermann, Helge Ratzler, Inge Genefke, Jens Thoft, Jens Vedsted Hansen, Johan Kirkmand, Jørgen Witte, Klaus Riis, Lave Knud Broch, Lizette Lassen, Mads Silberg, Nagieb Khaja, Niels Hausgaard, Preben Wilhjelm, Tine Spang Olsen, Tom Vilmer Paamand og Ulla Røder.